

vilis imperii, nihil proponi posse, quod spectaret Cathedralium Pontificalium dignitates, exemplo etiam exhibito Romanæ Sedis, quæ etiam post translatum Romanum Imperium ad Græcos jure semper obtinuit supra Græcas Ecclesias Principatum, nova Romæ, qualis erat Urbs Constantinopolitana, veteri Romæ in sacro regimine perpetuo supposita. Itaque hoc prævidentes Lateranenses Antistites sub Innocencio III. satius consulendum censuerunt publicis utilitatibus, si duos Episcopos in Græcis urbibus creari prohiberent, utut gravis causa illorum designandorum esse aliam potuisset, permisa tantum constitutione Vicariorum, qui cum ab Episcopis Latinis omnino penderent, tum omnem seditionibus aditum præcluderent.

Publicæ etiam in Ecclesiis curandæ pacis causa aliquando contigit, ut duo Episcopi in una diœcesi consisterent, quemadmodum liquet ex cap. 1. de Parochiis; quod depromptum est ex codice Africanæ Ecclesiæ, can. 118., seu 119. apud Beveregium. Singularia multa in Africana Ecclesia sæculo quinto recepta sunt, ut Donatistæ multas turbas, seditionesque tunc concitantes reverterentur ad unitatem. Episcopi erant numero plures, qui à Catholica fide non tam ipsi recesserant, quam partem populi avocaverant, & Donatistarum erroribus inquinaverant. En divisas propterea Diœceses, ubi pars populi Donatistarum impietati serviebat sub Episcopo pariter Donatista, pars doctrinæ Catholicæ adhærebat sub Episcopo Catholico. Agebatur de Donatistis ad concordiam revocandis. Quod difficultatem ingerere poterat, spectabat Episcopalem honorem, à quo admodum ægrè passi fuissent se decidere conversi Donatistæ Episcopi, quibus etiam nonnihil indulgere opportunum erat, ut indulgentia alleciti partem illam populi, quam ad hæreticos traxerant, alacrius ad fidem reducerent. Hinc eaverunt Africani Patres, ut in una, eademque Diœcesi permitteretur duos Episco-

pos esse, nimirum Catholicum in vicem Donatistæ à Catholicis ipsis suffectum, quem remove ab adepta dignitate non decebat, & qui gregi suo præesse pergeret, nec non Donatistam unà cum populi portione conversum, qui & eidem populi portioni, quam abductam reduxerat, præsideret. Sanctus Augustinus id jam proposuerat Donatistis in sermone 2. ante collationem Carthaginensem his verbis eosdem hæreticos allocutus. *Episcopi vultis esse nobiscum, estote: non vult populus duos Episcopos, nobiscum in hereditate fratres estote. Non propter honores nostros impediamus pacem Christi. . . Ergo sublato errore de medio, tanquam pariete maceria contradictionis, & divisionis, es frater meus & ego sum frater tuus, ut ambo simus ejus, qui Dominus est & meus, & tuus. Hæc dicimus amore pacis, non dissidentia veritatis.* Singularis hæc fuit œconomia in exemplum facillè non trahenda, quemadmodum alia etiam cum Donatistis ex dispensatione gesta sunt, uti liquet in conspectu canonum 3. & 4. caus. 1. quæst. 4., quibus cautum, ut Donatistæ conversi ad ecclesiasticos honores sine discrimine admitterentur.

Denique ad incrementum divini honoris, & Religionis Christianæ duos aliquando Episcopos in una Cathedrali Ecclesia fuisse, demonstrat factum Valerii Hipponensis Episcopi, qui sanctum Augustinum in dignitatis suæ societatem adscivit, quemadmodum legimus in can. 12. caus. 7. quæst. 1. Incolumi Valerio Episcopo Coepiscopus datus est Augustinus, ut in Cathedra non tam succederet, quam accederet. At observo, hac novam hanc, & extra ordinem celebrandam consecrationem ideo devenisse Valerium, quod Episcopalia munia, præsertim Evangelicam prædicationem, qua ad informandos fidelium mores, qua ad abigendas hæreticorum novitates in Africa subortas, adornatam, non per alium melius posse, quam per Augustinum, exerceri, quotidiana specimina ab eo præbita demonstrabant. Dices fortassè, hæc potuisse per Augustinum infra Episcopalem ordinem consi-

ti-

titutum ministeria impleri. Oppono ego veterem Ecclesiarum consuetudinem, quæ non ferebat, per inferiores administratos, Episcopo non impedito, eoque magis præsentem, Episcopale munus exerceri. Ergo agebatur de utilitate gravi Africanæ Ecclesiæ, quam curare potuisset Augustinus opera sua, præsertim evangelicæ prædicatione, sed cui duo obsisterent principia; primum, quod non patiebatur Presbyterum præsentem Episcopo predicare, alterum, quod Episcopatu donari non posset Augustinus cum Valerio in eadem Hipponensi Civitate. Ab alterutra regula dispensandum Valerius censuit; maluit autem potius ab illa recedere regula, quæ unicum in unaquaque Ecclesia Episcopum postulabat, quam ab altera, quæ neminem in conspectu Episcopi ad obeunda Episcopalia officia admittebat. Quid verò diutius immerer in demonstrando, hanc fuisse singularem Valerii dispensationem, quando Augustinus idem jamdiu post Valerii prædecessoris obitum, similem sibi adsciscere coadjutorem detrectavit, licet senectute ingravescente confectus, & à populo enixè rogatus? Nullam aliam recusandi causam tunc allegavit, quam quod id ab ecclesiasticis Nicæni Concilii regulis abhorreret, nimirum à canone 8. inter Nicænos. Replicavit quidem populus, objiciendo ipsius Augustini à Valerio probatum factum, & minimè poenitendum exemplum. Attamen adversus eas postulationes excepti constans Augustinus, excusans se, quod nondum Nicænas regulas apprime compertas tunc habuisset, à quibus propterea si semel ex ignoratione deflexerat, post adeptam illarum notitiam, rursus deflectere Episcopum non deceret. Hæc perspicuè deducuntur ex Epistola 213. inter Augusti-

nianas apud Maurinos, de qua tamen Epistola nonnulli dubitarunt, an germanum sit Augustini opus, præsertim quod si admitteretur, inde deduci posset, & Augustinum, & Valerium Augustini prædecessorem Nicænas regulas ignoravisse, quod sanè incongruum videri posset, observanti, Nicænos canones, utpotè illa ætate adhuc recentes, & vulgatissimos non potuisse studia illorum Episcoporum fugere, ne aliàs & Valerio, & Augustino gravis desidia, & negligentia nota inferatur. Ego sanè, si eam Epistolam veluti germanum Augustini monumentum agnoscere vellem, excusari posse crederem Augustinum ea ratione scribentem. Siquidem quid aptius, & demissioni animi, quam sanctus Vir profitebatur, convenientius dici ab Augustino poterat, dum simili dispensatione uti nollet contra canonum definitiones? Si alius quisquam respondere pro Augustino voluisset populo roganti Episcopum Augustini coadjutorem, & proponenti exemplum Valerii, dixisset, Valerium dispensavisse abs jure in Nicæno Concilio constitutum ob egregias Augustini dotes, & qualitates, ob quas publica utilitas aliud suadebat, quam quod generaliter esset in Nicæno Concilio constitutum. At hæc responsio ex ore Augustini, viri sanè de se, suæque doctrina, ac sanctitate demisse sentientis, expectari nullo modo poterat. Quamobrem sanctus Vir maluit profiteri, se ignorasse Nicænos canones, quam quidquam gloriosè de se, suæque ordinationis causa singulari ratione edita prædicare; qua tamen in re adeo parcè se gessit, ut profiteretur quidem, se ignorasse Nicænas regulas, nihil tale de prædecessore Valerio dicens, quasi de Valerii judicio rationem nemini esset redditurus.

CAPUT V.

De Beneficiis pluribus uni Clerico non concedendis.

Postrema beneficiorum proprietas est, ut singula singulis conferantur, non plura uni Clerico, quemadmodum & voluntas erigentium facilè insinuat, & sacri canones perpetuò constituerunt, can. 1. dist. 89., can. 1. & 2. caus. 21. quæst. 1., cap. 5. 13. & passim de præbend. cap. 32. eod. in 6., Clement. 3., extravag. 1. Joannis XXII., repetita in extravag. 4. int. com. eod. tit., Concilio Tridentino sess. 7. de Ref. cap. 14. Frustrà generalem hujus disciplinæ constitutionem quæreremus eo tempore quo Clerici communem vitam cum Episcopo ducebant; nondum enim tributo peculio, & in partes divisionem optaret, obtineret. Tantùm ea ætate recipiebatur, ut unusquisque officio sibi commissio solertem navaret operam, non plura sibi officia, præsertim in diversis Ecclesiis, vindicaret, cum satis laudis in Ecclesia recepisset, qui unum officium sibi mandatum in una Ecclesia rectè gessisset. Statim ac recessum est à communionem bonorum, & sub beneficii nomine tributa peculia, ipsa mens erigentium suadebat, ut quemadmodum opportunum erat, varia designare munera, & iisdem muneribus certa jura, & obventiones adjicere, ita congruebat certos Clericos singulis muneribus addicere, qui singulis juribus, commodisque gauderent. Et reverà si in diversis Ecclesiis Clericus diversa munera obeunda susciperet, quomodò satis omnibus facere potuisset? Imò etsi de una, eademque Ecclesia ageretur, quomodò unus potuisset sibi vindicare officia, & stipendia pluribus designata, nisi minueretur cultus divinus, qualis ex certo statuto ministrorum numero sperabatur? Hæc incommoda paucis expendebat Joannes XXII. in dicta sua extravaganti, ibi:

Inter cætera inconvenientia infrascripta nascuntur, quod videlicet interdum unus, qui unum quamvis modicum vix officium implere sufficeret, plurimorum sibi vindicat stipendia, qua multis litteratis vivis vita puritate, ac testimonio bona fame pollentibus, qui mendicant, possent abundè sufficere, aqua distributione collata. Habentibus ipsa paratur vagandi materia, divini cultus minuuntur, hospitalitas in ipsis beneficiis debita non servatur; & dum non sunt suis in unaquaque regione Rectores, Ecclesiarum detrahatur commodis, & honori, que carentes defensorum auxilio in juribus suis & libertatibus multipliciter collabuntur; ruinis patent adificia nobilia, qua magnificentia extruxerat decessorum; & quod amarum est dolendum, animarum cura negligitur, & vitiorum sentibus fomentum periculosè præbetur. Rem ita dixerim crambe recoctam à viris eruditissimis, ac prudentissimis exhiberem, si in proposito diutius immorarer, & fusius demonstrarem, quanta fuerit, & quam constans Sanctorum Patrum vigilantia, ut Clericorum animos à pluribus quærendis beneficiis abstraherent, imò etiam terrerent. Tantùm dico, quoties singuli consideraverint, voluntatem, & studium plurium beneficiorum possidendorum aut ex ambitu, aut ex avaritia perpetuò proficisci, quemadmodum reverà proficiscitur, nonnisi pessimum fructum ex duplici illa lue pestifera animorum posse referri, facilè conclusuros.

Ecquidem fateor, honestissimas aliquando, imò etiam necessarias causas existere, ob quas Clericus plura possideat beneficia, imò & duabus Ecclesiis adscribatur. Verùm hanc ipsam ob rem cavendum maximè est, ne privata Clericorum commoda cum utilitatibus Ecclesiarum confundantur, & ne istarum prætextu specioso saluberrima juris disciplina facilè relaxetur. Nihil est in primis, in quo

quo redargui possit, quod sub nomine Synodi Generalis VII. proponitur apud Gratianum in fine canonis 1. caus. 21. quæst. 1., quodque probatum fuit in Concilio Emeritensi anni 666. can. 19., nimirum si duæ sint villæ finitimæ, quas incolant inopes rustici homines, duabus apud illos erectis sacris parochialibus ædibus, unum Sacerdotem posse tum utrisque præfici, quoties non valeat populus in ea domicilia distributus duos Sacerdotes alere, exhibere. Non absimile est, quod legitur in can. 2. in fine dist. 70. Laudanda quoque est providentia Gregorii Magni, cum Agnello jam Fundensi Episcopo contulit Tarracinensem Ecclesiam, ita ut ille utriusque Ecclesiæ Episcopus esset, ea singulari de causa, quod Agnellus ad Fundensem Ecclesiam ne accederet, vi hostium prohiberetur, neque ideo ea Sede privandus esset; aliàs autem ex alia Ecclesia certa vitæ subsidia derivaturus, alteri Ecclesiæ nimirum Tarracinensi, adscriptus est, in qua Episcopale officium gereret, can. 5. & 6. caus. 21. quæst. 1. Denique, ut multa similia omittam, Concilium Tridentinum non improbavit collationem alterius beneficii faciendam gratia illius Clerici, qui ex priore beneficio obtento honestè sustentari non possit, certis adhibitis cautionibus, quas inferius expendam, sess. 24. de Ref. cap. 17. Verùm præter has, aut similes gravissimas causas, integra semper erit generalis disciplina, quæ suadet, neminem esse pluribus beneficiis locupletandum.

Porro istæ causæ in jure definitæ non sunt, proindeque olim discutiendæ singulorum collatorum arbitrio relinquebantur. Quid tamen non urgebant importunæ clericorum preces apud ordinariorum collatores, quorum dispensationem si non extorquebant, variis certè artibus impetrabant? Eam ob rem obtinuit, ut ordinarii, ipsi etiam majores Prælati, hac dispensandi facultate careant, & dispensatio ab uno Pontifice Maximo, à quo causa disquiratur, ac probetur, sit ex-

pectanda, cap. 28. in fine de præbend., cap. 1. de consuet. in 6., cap. 3. §. ult. de offic. ordin. in 6., atque utinam hoc remedio satis consultum adpareret utilitati ecclesiasticæ, quod exoptarunt perpetuò Pontifices Maximi, dum sæpè ac sæpius conquesti sunt, mentem suam calidis impetrantium artibus circumveniri. Noverant ipsi Clericos quosdam aut ambitu, aut avaritia concitari, ut causam obtinendæ dispensationi accommodatam prætexant, adversus quos aut potestati sunt, se, non obstante rescripto, nunquam dispensationem indulgere voluisse, aut etiam concessam dispensationem revocaverunt, cap. 21. de præbend. in 6. extravag. 4., cui addi jure, ac merito potest 2. eod. tit. int. communes. consona est observatio, qua quamlibet obtentam dispensationem, utpotè juri contrariam, strictissimè semper interpretemur, atque ita, ut nusquam dispensatum intelligatur, quoties aliam, quam dispensationem interpretationem proposita rescripti formula patiat, dicto cap. 21. & 23. de præbend. in 6., Clement. 1. eod. tit. Hinc intelligenda sano consilio est Clementina 4. eod. tit., non enim eò tendit, ut, quoties Papa motu proprio beneficium plura beneficia possidenti concedit, dispensatio de pluribus possidendis concessa videatur, sed tantùm, ut gratia Pontificis irrita non dicatur, de cujus scilicet vi dubitari poterat ex eo, quod qui multa beneficia possideret, ad beneficia ordinario jure ineligibilis haberetur, cap. 18. de præbendis.

Liquet ex his omnibus, regulam quidem generalem esse, quæ suadet, nonnisi singula singulis concedenda esse beneficia, aliquando tamen contingere, ut propter graves causas à generali regula recedatur. At enim quoties ex una parte ardens custodiendæ disciplinæ rigor nonnullos urget, ex altera ambitus, aut avaritia quosdam invadit, & invicem committuntur duo hæc adversantia hominum ingenia, incredibile dictu est, quousque tandem disputatio progrediatur. Quid nio

mio disciplinæ custodiendæ zelo corripi se passi sunt, satius rei, quam scribendo tractabant, consulissent, si incommoda gravissima descripsissent, quæ ex possessione plurium beneficiorum profisciscuntur, qualia recensentur inter cæteros apud Joannem XXII. in dicta extrav. 1. de præbend., si insuper prodidissent in medium multa canonum monumenta, quibus improbantur conatus Clericorum ad plura beneficia anhelantium. Verùm non potuerunt illi continere se intra limites solidæ philosophiæ, atque jurisprudentiæ; unde argumenta eminus repetentes ad ineptias ferè declinaverunt. Quid enim ex causa insulsius esse potest, quam cùm scriptum legimus apud quosdam ex Pragmaticis, Clericos plurium beneficiorum possessores, & medicinæ, & gramaticæ regulas non custodire; medicinæ, propterea quod eadem ratione, qua duo beneficia possident, duo pharmaca ejusdem generis reciperent, gramaticæ, propterea quod si unus duos Canonicatus, vel Abbatis teneret, dicere non posset *ego Canonicus, ego Abbas*, sed dicere deberet *ego Canonici, ego Abbat*, quæ phrasiologiæ regulis repugnant. Omitto argumentum illud, quod nonnulli deducunt ex similitudine matrimonii, quod est unius tantùm cum una, ut inde tradant, spiritualis polygamix reum fieri beneficiorum plurium possessorem. Hoc argumenti genus si venia dignum esse potuit, quo tempore Isidorianæ merces passim venditabantur, quandoquidem Isidorus Mercator illud primum invenire visus est, politiori ætati non satis congruit.

Postquam veniam dederimus Interpretibus istis, qui, dum pro veritate dimicaverunt, in quibusdam excedere visi sunt, nihil certè indulgere debemus illis, qui omnem moverunt lapidem, ut faverent Clericis plura beneficia possidentibus. Noverant isti, contra canones frustrà se laborare, proindeque ut fucum facerent, rem ipsam variis distinctionibus intricarunt, quibus facilem viam

Clericis aut ambitu correptis, aut avaritiæ deditis ad plura obtinenda beneficia aperirent. In primis distinxerunt beneficia, quæ dantur in titulum, & beneficia, quæ dantur in commendam, unde concluderent, vetari quidem Clericos, ne titulos plures habeant, non prohiberi, quominus unum possideant in titulum, alterum in commendam; quodque magis est, tradiderunt, id sacris canonibus confirmari, sive apud Gratianum in can. 3. caus. 21. quæst. 1., sive apud Gregorium IX. in cap. 54. vers. *Insuper de electione*. Si hæc doctrina admittatur generaliter, quia adhærere amplius posset Joanni XXII. in dicta extrav. 1. de præbend., ubi ideo docuit, plura beneficia possideri non posse, quia evagationi Clericorum locus fit, quia divinus cultus imminuitur, quia animarum cura negligitur, quia distributio æquabilis inter Clericos non servatur, ut cætera omittam, quando hæc omnes causæ in titulis æquè, ac in commendis locum habent? Equidem sub nomine Leonis IV. ita legitur in dicto can. 3. *Qui plures Ecclesias retinet, unam quidem titulatum, aliam verò sub commendatione retinere debet*. Ego jamdiu in meis lucubrationibus in Codicem Gratiani Baluzium secutus de hujus monumenti fide plurimum dubitavi, unà etiam conjecturas adjeci meo judicio graves, quibus ipsum sit à Leone IV. abjudicandum. Cæterum etsi quidquam valeret canonis illius auctoritas, longè diversa res est agere de commendis illius ætatis, quibus ut plurimum gravis, & temporaria Ecclesiarum, aut Monasteriorum causa occasionem præbebat, ut plurimum retractandis, cùm primum id fieri providè posset, & agere de commendis, quales hodie sunt, instar titulorum ferè redactæ; quemadmodum inferius suo in loco crit observandum. Præsertim temporibus Leonis IV., Saracenis undecumque irrumpentibus, devastata erant plurima loca sacra, & monasteria, uti colligi potest ex can. 9. caus. 23. quæst. 8., sacri etiam administræ perpe-

ram

ram in bonis ecclesiasticis versabantur, argumento canonis 18. caus. 12. quæst. 2. Facile autem est suspicari, quasdam Ecclesias, aut monasteria, à ministris, vel monachis omnino deserta fidei alicujus finitimi Antistitis, aut Clerici commendari debuisse, ut in pristinam conditionem commendatarii industria redigerentur ab impiorum manibus vindicata, quod sanè necessitas quædam, aut certa utilitas Ecclesiarum, & Monasteriorum suadebat extra ordinem. Quid verò, si dicerem, fortè ibidem agi non de Ecclesia, quæ Clerico, sed de Clerico, qui Ecclesiæ commendaretur? Non repugnat interpretatio monumento Leonis; imò etiam consonat adjunctis illius ætatis, quæ Clerici ejecti Saracenorum vi à suis Ecclesiis in alias se Ecclesias recipiebant, ibidem & peracturi clericale officium, & suscepturi alimenta, quos propterea Ecclesiæ commendatos dixi, & potuit dicere Leo IV. *sub commendatione* Ecclesiæ ministrare, eadem ratione, qua id ipsum receptum est in specie canonis 5. & 6. caus. 21. quæst. 1. Erant hæc extra ordinem constituta, nec facile disciplinam generalem inducebant. Quod si assumamus capitulum 54. de elect., quod Scriptores illi proferunt, statim adparebit, Archidiaconum quendam plures Parochiales Ecclesias possedisse, prætextentem excusationem, qua allegaret, se unam possedisse in titulum, alteram in commendam. At verò non jus in his constituitur, sed factum enarratur, explicaturque, quid Archidiaconus allegaret sui excusandi gratia. Ad summum, qui eam distinctionem invexerunt, tradere possum, præluxisse sibi veluti ducem Archidiaconum illum, de quo in ea decretali agebatur, nunquam tamen eam distinctionem in decretali fuisse probatam. Hæc adeo vera sunt, ut hæc ipsa distinctio nunquam canonibus confirmata, tandem confecta fuerit, & damnata in Concilio Tridentino, cujus decretum mox erit commemorandum.

Prodiit secundo loco distinctio altera

Tom. II.

inter Clericos, qui plura beneficia possidere in pluribus Ecclesiis, præsertim dissitis, velint, & eos, qui plura beneficia, nec uniformia, putà canonicatum, & dignitatem in una, eademque Ecclesia sint obtenturi, quasi non illis quidem, sed istis quidquam sit indulgendum. Si hæc distinctio eò tenderet, ut indicaretur, multo plura esse incommoda Ecclesiarum, ubi quis duas Ecclesias, præsertim disitas, regendas, vel administrandas suscepit, quam sint, ubi in una tantùm Ecclesia duo officia adeptus est; ego non repugnarem, considerans in prima specie violari residentiæ leges, quæ non violantur in altera. Verùm in utraque specie multa sunt detrimenta, quæ adhuc in Ecclesiam derivant. Finge enim verò in una, eademque Ecclesia Clericum duo officia suscepisse. Resideat quidem ibidem Clericus; fortè etiam utrumque munus implere possit, quod tamen admodum rarò contingeret; certè imminuitur Clericorum numerus, proptereaque imminuitur etiam divinus cultus, cum injuria illorum, qui olim ea officia inter plures Clericos partienda erexerunt: certè unus Clericus stipendium suscipit alteri Clerico debitum: certè fovetur avaritia, & ambitus; eamque ob rem non ea omnia cessant absurda, quæ turpem, & indecoram exhibent plurium beneficiorum possessionem. Neque illud discrimen, quod inducitur inter uniformia, sive ejusdem nominis, atque difformia, sive diversi nominis beneficia, aptum est ad avertenda eadem incommoda Ecclesiarum; & puto, iis tantùm placere posse, quibus placuit beneficiorum pluralitatem improbare, propterea quod repugnet ipsa Grammaticæ regulis, uti superius adnotabam; cùm in specie tantùm uniformium beneficiorum Clericus se appellare deberet, *Ego Canonici, Ego Parochi &c.*, contra non repugnet Clericum dicere *Ego Canonicus, & Archidiaconus, Ego Canonicus & Parochus &c.*

Commenti insuper sunt aliam beneficiorum distinctionem; nimirum tradiderunt, alia esse, quæ residentiam ex-

D

pos-

poscunt, alia, quæ non exposcunt residentiam. Priora incompatibilia, posteriora compatibilia appellaverunt. Fuit hæc industriis ars, qua pluribus possidendis beneficiis facilis aditus aperiretur. Sacri canones formaturi vitam, mores, & officia Clericorum duo perpetuò constituerant; primum ut unusquisque in ea Ecclesia mereret, in qua adscriptus esset, & ex qua stipendia percipiebat; alterum ut singula officia singulis concederentur. Qui plura beneficia amaverunt, utrumque principium adorti sunt, neque tantum variis distinctionibus eluxerunt canones, dum singula inter singulos tribuenda sanxerunt, sed etiam eluserunt canones, dum residentia leges firmarunt; neque enim unum aggredi poterant, quin aliud aggredierentur. Sic modò adversus unum modò adversus alterum principium dimicantes, quantumvis tristis esset, & Ecclesie ominosa dimicandi causa, nonnihil tamen ob dimicantium numerum obtinuerunt, non sanè quod sacri canones pugnantis cesserint, & argumenta probaverint; sed quod, ubi magna erat delinquentium multitudo, non in omnes indici pœna facile poterat, & satis visum est, graviores saltem abusus interea coercere, spe concepta, aut paulatim etiam delendis minoribus consuleretur. Sæculo Ecclesie duodecimo passim ad plura obtinenda beneficia inhiabant, & facile ex indulgentia Antistitum obtinebant, præsertim cum ea ætate collatio beneficiorum à collatione ordinum seungi cœpisset. Utcumque sacri canones non paterentur id fieri, nulla tamen pœna delinquentibus imminerebat ex expressa juris definitione. Primus Innocentius III. in cap. 18. de præbend. professus, se multa in hoc genere *per patientiam tolerare*, statuit, ut qui plura beneficia obtinisset, in quo *& ambitionis, & avaritiæ vitium* inesse declaravit, quadam irregularitatis nota adficeretur, unde ad novam eligi dignitatem non valeret, cassata prorsus electione, quoties ad hanc aliquando deveneretur. Clarius ibidem explicavit Inno-

centius sanctionem editam in concilio Lateranensi Alexandri III., cap. 5. de præbend., ubi prudenti Episcoporum arbitrio relictum erat, ut Clericos coercerent plurium beneficiorum possessores. Hinc passim fieri cœpit, ut Episcopi ad se advocarent plurium beneficiorum possessores, unum, quod Clerici mallet, eligendum, ac retinendum beneficium offerrent, cætera dimittenda suaderent; electione autem secuta, dimissum beneficium alteri Clerico concederent; ubi verò Clerici eligere detrectarent, Episcopi ipsi Clericos exuerent beneficiis, uno tantum relicto, quæ aliis Clericis conferrent, cap. 7. 14. 15. de præbend., cap. 4. de ætate qualit. & ord. præfic. Interea tamen hæc pœna, cum nonnisi ex sententia Judicis infligenda esset, ac propterea minus frequentaretur, asperior redita est ab Innocentio III. in cap. 28. de præb. decernente, etiam sine judicis facto, id est ipso jure, vacare beneficium primum suscepto secundo, quoties ageretur de Dignitatibus, vel Personatibus, vel Parochialibus Ecclesiis, nisi fortè duo hujusmodi beneficia unita proponerentur. Adde his capitulum 30. §. 1. eod., & capitulum 6. eod. in 6. Sic cœperat prudentissimus Pontifex gravioribus prospicere ut paulatim ad cætera aut progredieretur ipse, aut alios ad progrediendum ulterius concitaret. Reverà idem Innocentius hanc ipsam jurisprudentiam ad Canonico-rum præbendas extendit in cap. 9. de conc. præb., & inde Bonifacius VIII. etiam extendit ad Prioratus, & Ecclesias regulares curam animarum adnexam habentes, à monachis, religiosive aliis administrandas, cap. 32. de præbend. in 6., adjiciens, ab utraque dignitate, & Ecclesia esse dejiciendum eum, qui priorem, quam ipso jure cecidit, facto etiam non dimitteret. Idipsum confirmavit Joannes XXII. in extrav. unica de præbend., decernens, eadem observari in beneficiis, & à Clericis sæcularibus, ut nimirum, qui primum beneficium facto non dimittit, utroque privetur, imò etiam sub-

jun-

jungens, beneficia sic vacantia dispositioni Sedis Apostolicæ esse perpetuò reservata; quod prudentissimè adjectum censeo, ut ea ratione coerceretur negligentia Episcoporum, qui segniores se gerebant in Clericis spoliandis multitudine beneficiorum, neque aliis eadem beneficia conferebant. De aliis verò minoribus beneficiis cum nihil simile aut ab Innocentio III., aut à Bonifacio VIII., aut ab Joanne XXII., aliisve Pontificibus statutum occurrat, veterem eousque servandam fuisse prudentiam constat, scilicet, ut qui secundum beneficium obtinisset, ad alterutrum dimittendum sententia judicis adigi meritò posset. Atque exinde sine injuria sacrorum canonum facile intelligimus capitulum 7. de rescriptis in 6., & Clementinam 4. eod. tit., in quibus singularia quædam beneficia memorantur, quæ simul de jure teneri nequeunt, ex quibus perperam tradidere nonnulli, probari posse laudatam incompatibilium, & compatibilium beneficiorum distinctionem. Non enim Summi Pontifices innuere ibidem voluerunt, alia quidem esse beneficia, quæ consociationem non admittant, alia, quæ ferant; sed potius alia esse, in quibus obtento posteriore prius non ipso jure, sed sententia judicis adimatur; alia, in quibus obtento posteriore prius vacet ipso jure. Igitur concludendum est, generalem fuisse decretalium disciplinam, qua nusquam reciperetur, duo beneficia possideri; quamquam ubi de pœna ageretur infligenda in possessores plurium beneficiorum, hæc remissior esset in certis beneficiorum speciebus, ita suadente æquitate, ut, ubi majora sunt Ecclesiarum pericula, ibi urgentioribus remediis occurratur.

Dum hucusque varias commemoravi constitutiones, quibus obviam itum est abusus Clericorum ad plura beneficia anhelantium, videor mihi ea ferè omnia recensuisse, quæ spectant ad pœnas illorum, qui in hac parte canonum disciplinam minimè custodierint, ab eo primum tempore, quo abusus irrepsit,

aut gravior esse cœpit, usque ad tempora Joannis XXII. Verum non potuerunt ea omnia licentiam cohibere, & passim etiam post Joannem XXII. vacatum est, à nonnullis, pluribus beneficiis impetrandis; cum enim Romana Ecclesia diu tunc turbari cœperit intestinis schismatibus, non potuit satis vigilantia Maximorum Pontificum prospicere Ecclesiarum utilitatibus in ea parte, in qua singulis Ecclesiarum officiis singuli Clerici præficerentur. Deducta res fuit ad Tridentinum Concilium, in quo tria decreta edita adparent, ex quibus tota regitur hodierna disciplina. Primum decretum spectat Cathedrales omnes Ecclesias in cap. 2. sess. 7. de Ref. Cœperunt enim initio Patres Tridentini Episcopatus, veluti majoribus beneficiis, prospicere his verbis: *Nemo quacumque etiam dignitate, gradu, aut præminentia præfulgens plures Metropolitanas, seu Cathedrales Ecclesias in titulum, seu commendam, aut alio quovis nomine contra sacrorum canonum instituta recipere, & simul retinere præsumat; cum valde felix sit ille censendus, cui unam Ecclesiam bene, ac fructuose, & cum animarum sibi commissarum salute gerere contigerit. Qui autem plures Ecclesias contra præsentis decreti tenorem nunc detinent, una, quam maluerint, retenta, reliquas infra sex menses, si ad liberam Sedis Apostolicæ dispositionem pertineant, alias infra annum dimittere teneantur; alioquin Ecclesia ipsa, ultimò obtenta duntaxat recepta, eo ipso vacare censeantur.* Viam hæc paraverunt ad similem constitutionem edendam de beneficiis Parochialibus, aliisve quæ non longè à Parochialibus distant; eam ob rem prudenter in capite 4. ejusdem sessionis alterum decretum editum est, ita conceptum. *Quicumque de cætero plura curata, aut alias incompatibilia beneficia ecclesiastica, sive per viam unionis ad vitam, seu commendam perpetua, aut alio quocumque nomine, & titulo, contra formam sacrorum canonum, & præsertim constitutionis Innocentii, qua incipit de multa (illud est capitulum 28. de præbendis) recipere, ac simul retinere præsumperit, beneficiis ipsis juxta ipsius constitutionis tenorem, ipso jure, etiam præsentis canonis vigore, privatus*

D 2

exis-